

IPhones eller rindende vand

Der bliver længere og længere mellem de banebrydende opfindelser

::: GODE RÅD OM PENGE
JENS MUNCK
Centerdirektør, Nykredit Vejle

Vækst efterspørges af virksomheder og politikere. Den skaber begejstring, når den melder sig, og bekymrede miner, når den udebliver. Men fra tid til anden dukker der mere grundlæggende diskussioner op omkring vækst, og hvilke konsekvenser det kan have, at vi som samfund hele tiden stræber efter den.

I kølvandet på halvfyrdsernes oliekrise udkom bogen Grænser for Vækst, der skulle blive meget toneangivende og trække spor helt frem til diskussionerne om klimaforandringer og global opvarmning i dag. Ét af temaerne i diskussionerne om vækst var dengang, at overbefolkning ville føre til ressourceknaphed og flere sultkatastrofer.

I dag blusser diskussionen om vækst op igen. Denne gang ikke med udgangspunkt i økologi og bæredygtighed, men foranlediget af en artikel af den amerikanske økonom Robert Gordon, der skriver, at vækst er et relativt nyt fænomen, der var stort set ukendt i verden før 1750, og som måske vil være ende med at være en ubetydelig parentes i menneskeheds historie. Artiklen har været heftigt omtalt og diskuteret blandt økonomer, og tager udgangspunkt i amerikansk økonomi, hvor væksten har været konstant aftagende siden midten af forrige århundrede.

Tre industrielle revolutioner

Robert Gordon mener, at perioder med høj vækst i de sidste 200-300 år er opstået i kølvandet på tre store industrielle revolutioner. Den første med opfindelsen af dampmaskinen og jernbanen fra 1750 til omkring 1830, den anden fra 1870 til 1900 med opfindelsen af elektricitet, indendørstoiletter og indlagt vand, transport og kommunikation samt kemikalier og petroleum, og den tredje revolution fra 1960'erne til i dag med opfindelse af computeren, internettet og mobiltelefonen.

Vi har en indgroet tilbøjelighed til at se vor tids opfindelser som alle tiders største, men set ud fra et økonomisk vækstperspektiv har computer, internet og mobiltelefon haft forsvindende lille betydning sammenlignet med opfindelsen af træk-og-slip toilettet, lyspæren og brændselmotoren. Herunder de deraf afslagne effekter og opfindelser som bilen, flyvemaskinen, motorvejsnettet og den generelle urbanisering. Iphone 5 er et imponerende og sofistikeret stykke teknologi, men det er begrænset, hvor meget den øger fx virksomhedernes evne til afgive ordrer til hinanden og til at holde kontakt med deres kunder, ville Robert Gordon mene. Man kan eventuelt også spørge sig selv, hvad man helst ville undvære: sin mobiltelefon eller rindende vand.

Svære og svære at øge væksten

Argumentationen er, at når først alle de lavt-hængende frugter er høstet, bliver det svære at øge væksten. Bilen og træk-og-slip-toilettet var banebrydende teknologier, og selvom vi måske en dag vil opfinde noget, der er en forbedring af bilen og toilettet, er det svært at forestille sig samme vækstperspektiver, og det vil kræve en meget stor indsats at opnå det.

I et mindre filosofisk perspektiv, må jeg dog som bankmand sige at mobiltelefon og internettet har skabt en lille revolution i måden, kunder kan interagere med deres bank. I dag kan kunden tjekke saldo og overføre penge med sin mobiltelefon og holde et webmøde – ansigt til ansigt – med sin rådgiver hjemme fra dagligstuen. Man behøver blot at tænke 10 til 15 år tilbage, hvor de fleste troppede fysisk op i banken for at betale deres girokort, for at blive overbevist om, at moderne kommunikationsteknologi har gjort det nemmere at være bankkunde. Det er muligt, at det ikke står mål med glødepæren og motorvejsnettet, men netbank, webrådgivning og mobilbank har gennemgribende ændret den måde kunder i dag og fremover interagerer med deres bank.

Det psykiatriske sygehus bliver ikke så klinisk, som man er vant til. Ifølge regionens visionskatalog skal byggeriet "give mulighed for uformelle spontane møder mellem patienter, ansatte, frivillige og pårørende".

VEJLE

Psykiatrisk hospital bliver som et hotel

Store visioner for ny psykiatri. Kolonihaver kan formentlig bevares et år mere

AF JESPER SØRENSEN
jeso@vejleamtsfolkeblad.dk

Gravemaskinerne er godt i gang lige uden for haveforeningen Nordly, og det er kun begyndelsen. Kræftens Bekæmpelse bygger sit nye rådgivningscenter mellem kolonihaverne og Vejle Sygehus, og når gravemaskinerne er færdige, kan de fortsætte ind i haveforeningen. Her planlægger Region Syddanmark et psykiatrisk sygehus, der bliver et af Vejles dyreste byggerier nogensinde.

Det giver travlhed i regionshuset på Damhaven, selv om der er længe til, at den første spade stikkes i jorden. Det fortæller Torben Kyed Larsen, som er anlægsschef i Region Syddanmark.

Farvel til kolonihaver

– Vi har fuldt tryk på alle kedler for at holde tidsplanen. Senest har vi haft en markedstest med pensionselskaber og entreprenører. Vi kan ikke sætte to streger under noget som helst, men flere er allerede klar til at bygge, og vi får en økonomisk fornuftig model, siger Torben Kyed Larsen, som er anlægsschef i Region Syddanmark.

Motion og bevægelse bliver en væsentlig del af det psykiatriske sygehus. Blandt ideerne er golf, gymnastik, klatrevæg og fodbold.

Ny psykiatri

Region Syddanmark placerer den nye psykiatriske døgnfunktion for Lillebæltsområdet i Vejle. Den nye afdeling samler de psykiatriske sengepladser, der nu findes i Vejle og Kolding. Der planlægges cirka 98 senge, en psykiatrisk skadestue og 250 ansatte. Regionens krav er en 40.000 kvm. stor grund, 17.000 kvm. etageareal bebyggelse og to-tre etagers byggeri tæt på det somatiske sygehus. Byggeriet ventes at koste 412 millioner kroner, men projektet regnes igennem til udbudet. Også normeringen kan nå at ændre sig.

Byggeriet betyder, at knap 80 af kolonihaverne skal jævnnes med jorden. Men det første års tid bliver der næppe rørt ved haverne.

– Hvis regionsrådet giver grønt lys, vil vi i begyndelsen af næste år prækvalificere fire-fem selskaber, som konkurrerer om at bygge psykiatrien. Efter mange, lange samtaler kan vi så skrive kontrakten under inden udgangen af 2013. Så vi skal i hvert fald ikke i jorden før oktober 2013, og vi regner med at stikke spaden i jorden i begyndel-

sen af 2015, siger Torben Kyed Larsen.

Afdelingen skal stå færdig i 2016. Endnu er der ingen tegninger, og man har ikke lagt sig helt fast på, hvordan afdelingen skal se ud. Men der er holdt workshops med blandt andre medarbejdere, patienter og pårørende, og et 56 sider stort visionskatalog giver en idé om, hvad det ender med.

Hospital er patienthotel

Kernen i kataloget er, at "hospitalet er en slags hotel. Det

er designet til, at opholdet bliver optimalt og mest befordrende for helbredelsen. Som på et hotel er man ikke hjemme og ved, at opholdet er midlertidigt".

Det vil blandt andet sige, at rammerne er professionelle, men ikke kliniske. Og at patienten kan være privat på sit værelse og deltage i det sociale, når han/hun ønsker det. Patienten skal kunne "bibeholde hverdagsaktiviteter som at læse, gå i haven, høre musik, gå på nettet, lave en kop kaffe m.m".

Der skal være luft og lys, hvor "det naturlige dagslys er trukket så langt ind i rummene som muligt ved hjælp af transparente skillevægge og intelligent placering af vinduer. Der er arbejdet med overflader, farver, dekoration og materialer, der stimulerer sanserne og skaber oplevelse i rummene".

Ind i naturen

Placeringen i Grejsdalen skal også udnyttes, idet "tilstedeværelse og kontakt til naturen er en del af behandlingen. Det er bevist at have en helbredende effekt på psykiatriske patienter".

Man forestiller sig også, at haven omkring hospitalet er "indrettet med oplevelsesrige, naturlige og vilde beplantninger, kombineret med trimmede, tilrettelagte haver, praktiske nyttehaver og ude-rum med plads til fysisk udfoldelse – eller fordybelse". Alt i alt ligner psykiatrien en lækkerbisk for arkitekter og andre byggefolk.